

Waldemar J. Dziak
(7 I 1952 – 21 X 2019)

Wspomnienie Jerzego Bayera

21 października 2019 r. odszedł od nas na zawsze nieodżałowanej pamięci Profesor Waldemar Jan Dziak. Był moim rówieśnikiem – nasze daty urodzin dzieliła różnica raptem jednego dnia. Dane Mu było przeżyć tylko 67 lat.

Jak na specjalistę z dziedziny Azji Wschodniej przystało, przejawiał isticie buddyjskie podejście do ludzi, jakby programowo gromadząc pozytywną karwę. Wszyscy pamiętamy Go jako człowieka nadzwyczaj pozytywnego, przyjaznego, pomocnego oraz życzliwego światu i ludziom. W niejednej osobie odkrył talent do działalności naukowej, sugerując pisanie prac, książek i artykułów. Nie szczędził przy tym czasu i energii na pomoc pod każdym względem: koncepcyjnym, merytorycznym, redakcyjnym, organizacyjnym czy technicznym. Zawsze – nawet w ostatnich latach życia, gdy zmagął się z postępującą chorobą nowotworową – emanowały z Niego nadzwyczajna energia i siła witalna, którymi stymulował kolegów, współpracowników i słuchaczy.

Zarażał innych swoim entuzjazmem do prowadzenia badań naukowych, dociekania, śledzenia i analizowania wydarzeń. Często sugerował podejmowanie intrygujących i nietypowych tematów badawczych, nie unikając kontrowersyjnych opinii i głosów krytyki, które wręcz pobudzały Go i inspirowały.

Specjalizował się w problematyce totalitaryzmu i dyktatury komunistycznej. W czasach PRL jako jedyny sięgnął po północnokoreańskie publikacje polityczne i propagandowe. To co inni najczęściej traktowali jako produkcję z gatunku agitprop lub fizyczne wypełnienie półek bibliotecznych, On potrafił rozszyfrować – odczytać zawarte tam niedopowiedzenia i aluzje tudzież odpowiednio naświetlić je w swoich publikacjach, objaśniając ich niuanse, zawilosci i faktyczne znaczenie. Miał niezwykłą i godną pozazdroszczenia umiejętność czytania między wierszami, co zarówno Jemu samemu, jak i Jego podopiecznym – studentom, magistrantom,

doktorantom i współpracownikom – ogromnie przydawało się przy zgłębianiu meandrów polityki Pjongjangu oraz analizowaniu poglądów i stanowiska tamtejszego kierownictwa. Do podejmowanej tematyki podchodził z osobistym zaangażowaniem, nie wahając się ferować szczerych, zdecydowanych i krytycznych ocen.

Obdarzony był wielkim poczuciem humoru, które emanowało z Niego niemal na każdym kroku, a także umiejętnością sarkastycznego patrzenia na badane tematy i generalnie wszelką rzeczywistość polityczną. Z łatwością wychwytywał nonsensy, paradoksy i absurdy życia publicznego, nie tylko jako badacz i analityk, lecz także jako komentator. Zasłynął z wykładów prowadzonych z wielką swadą, przeplatanych anegdotami i przypowieściami, a przez to lubianych i popularnych wśród młodzieży akademickiej, która zasłużyła mu tytuł wykładowcy roku. Lekki, swobodny i zabarwiony humorem styl cechował także liczne wywiady i rozmowy o problematyce międzynarodowej, które prowadzono z Nim w audycjach radiowych i programach telewizyjnych, gdzie niekiedy występował pod pseudonimem Waldemar Ogiński. Był komentatorem niezwykle aktywnym i autorytatywnym. Sprzyjały temu Jego ogromna erudycja, niezaprzeczalna charyzma oraz kurtuazja wobec rozmówców i słuchaczy, którą doskonale łączył z ciętym językiem. Współpracował m.in. z Tok FM (1999–2001 – „Rozmowy Niekontrolowane”), TV Puls („Humory Waldemara Ogińskiego”), Superstacją („Salon Polityczny”), TVP (przez pięć miesięcy, do września 2016 r., jako współprowadzący programu „W Tyle Wizji”), a także z TVN i TVN 24. Publikował w prasie, m.in. dzienniku „Rzeczpospolita”, a w 2009 r. wraz z Mirosławem Bujką napisał powieść sensacyjną pt. *Pająk z góry Katsuragi*, opowiadającą o kulisach działania północnokoreańskiego wywiadu. Przy okazji popularyzował też prace naukowe – własne i kolegów.

Jako wybitny znawca tematyki wschodnioazjatyckiej Profesor Dziak zasiadał w wielu radach naukowych, np. „Azji-Pacyfiku”, serii „Biblioteka Azji i Pacyfiku”, Wydawnictwa „Adam Marszałek” oraz „Gdańskich Studiów Azji Wschodniej”.

Karierę naukowo-badawczą rozpoczął w 1976 r. na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie też ukończył studia na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych. W 1982 r. obronił tam pracę doktorską pt. *Walka o koncepcje linii politycznych Komunistycznej Partii Chin w latach 1956–1960*, uzyskując nagrodę rektora II stopnia. Od 1991 r. pracował na stanowisku adiunkta w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk i tam też otrzymał w 2001 r. stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy pt. *Kim*

Ir Sen. Dzieło i polityczne wizje. W 2010 r. uzyskał tytuł profesora zwyczajnego. Od 2007 r. był kierownikiem Zakładu Azji i Pacyfiku oraz Centrum Badań Azji Wschodniej ISP PAN, a od 2017 – kierownikiem tamtejszego Zakładu Bezpieczeństwa Globalnego i Studiów Strategicznych. Zasiadał również w Radzie Naukowej Instytutu.

Poza ISP pracował jako wykładowca na wielu uczelniach, poczynając od macierzystego UW, a kończąc na Collegium Civitas i Akademii PISM (dawniej Akademii Dyplomatycznej). W latach 2006–2010 piastował nawet stanowisko rektora Wyższej Szkoły Komunikowania i Mediów Społecznych im. Jerzego Giedroycia, która w tamtym czasie cieszyła się reputacją jednej z lepszych uczelni niepublicznych. Był promotorem wielu licencjatów, magistrów i doktorów.

Badania nad totalitaryzmem rozpoczął od klinicznego przypadku samizolującej się od świata komunistycznej Albanii pod rządami Envera Hoxhy. Potem rozszerzył swoje zainteresowania na Azję Wschodnią – Chiny, a w szczególności Koreę Północną. Nieustanne zgłębianie wiedzy o północnokoreańskim komunizmie, jego dynastycznych przywódcach i podważającym wszelkie prawa człowieka systemie sprawiło, że stał się czołowym ekspertem ds. KRLD, zwłaszcza w dobie kryzysu nuklearnego i osiągnięcia przez nią statusu państwa atomowego.

Profesor Waldemar Dziak był autorem lub współautorem kilkudziesięciu monografii oraz wielu artykułów. W 2015 r. za działalność na rzecz rozwoju nauki otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, a jednaście lat wcześniej... dożywotni zakaz wjazdu do Korei Północnej – za opublikowanie biografii politycznej Kim Dzong Ila.

Poza nauką i dydaktyką pracował w biznesie. W latach 1994–2009 był prezesem lub wiceprezesem spółek zajmujących się ekologicznym wykorzystaniem odpadów, utylizacją i recyklingiem, a w latach 2013–2015 pełnił funkcję rzecznika prasowego i doradcy SK Banku ds. promocji i mediów. Doradzał również polskim firmom próbującym swoich sił na rynku chińskim.

Waldek na zawsze pozostanie w naszej pamięci jako wspaniały człowiek, przyjaciel, kolega i współpracownik, a przede wszystkim – wzór do naśladowania.

Jerzy Bayer